

**Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a
etnickým skupinám na roky 2021 – 2025**

Bratislava

2021

Bratislava júl 2021

Predkladacia správa

V súlade s úlohou B.3. č. 492/2016 z 26. októbra 2016, ktorou vláda SR uložila vedúcemu Úradu vlády SR vypracovať a predložiť na rokovanie vlády správu o plnení úloh z Akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 – 2020 s návrhom na aktualizáciu úloh vyplývajúcou z uznesenia vlády SR, splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny vypracoval aktualizovaný Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025. Predložený akčný plán nadväzuje na úlohy predchádzajúceho akčného plánu a zároveň reflektuje aktuálne stanovené úlohy v tejto oblasti, ako aj návrhy úloh, ktoré sú v gescii dotknutých rezortov. Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025 bol pripravený participatívnym spôsobom v súčinnosti s Výborom pre národnostné menšiny a etnické skupiny.

Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025

Akčný plán ochrany práv osôb¹ patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025 (ďalej len „akčný plán“) nadväzuje na aktuálny stav ochrany postavenia a práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám po finalizácii úloh z Akčného plánu 2016 – 2020, vychádza zo skúseností s plnením predchádzajúceho plánu pričom zohľadňuje záujmy a potreby národnostných menšín, ako aj priority stanovené v programových dokumentoch, a plánoch vlády SR, príbuzných stratégiách, koncepciách a akčných plánoch.

Akčný plán zároveň vytvára priestor na nastavenie procesov v oblasti napĺňania práv národnostných menšín v súlade s medzinárodnoprávnymi a ústavnými štandardmi efektívnej účasti národnostných menšín na rozhodovaní o veciach, ktoré sa ich týkajú. Preto **základným princípom Akčného plánu na roky 2021 – 2025 je nastavenie úrovni a spôsobov participácie národnostných menšín a etnických skupín na plnení priorit stanovených vo vyššie spomínaných programových dokumentoch vlády SR tak, aby zohľadňovali ich oprávnené potreby a v praxi viedli k skutočnej rovnosti príležitostí**. Predkladaný akčný plán má teda za cieľ nastaviť podmienky plnenia úloh vyplývajúcich z už stanovených priorit, rozpracovaných úloh alebo inovatívnych návrhov čo najširším participatívnym spôsobom.

Akčný plán je taktiež dobrým nástrojom pre koordináciu postupu vecne príslušných rezortov a ďalších subjektov pri plnení záväzkov Slovenskej republiky ako zmluvnej strany medzinárodných dohovorov v oblasti práv a postavenia národnostných menšín vrátane ich jazykových práv. Ide predovšetkým o medzinárodnoprávne dokumenty Rady Európy – Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov (ďalej aj ako „Charta jazykov“)² a Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín (ďalej aj ako „Rámcový dohovor“)³. Slovenská republika ako zmluvná krajina plní prislúchajúce záväzky a v rámci monitorovacích mechanizmov Rady Európy k týmto záväzkom aj z nich vyplývajúce úlohy.

V rámci Rámcového dohovoru je SR aktuálne v piatom monitorovacom cykle, pričom vláda SR v januári 2019 schválila Piatu správu o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike s informáciou o vývoji legislatívy a spoločenskej praxe v oblasti ochrany národnostných menšín na vnútroštátnej úrovni od roku 2013 s dôrazom na implementáciu odporúčaní z predchádzajúceho kola monitoringu. Piate kolo monitoringu vyústi do expertnej návštevy delegácie Poradného výboru k Rámcovému dohovoru na Slovensku (ďalej aj „poradný výbor“), ktorú sekretariát Rady Európy v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 presunul z októbra 2020 na september 2021. Slovenská

¹ V celom dokumente sa pojmy osoby patriace k národnostným menšinám a príslušníci národnostných menšín používajú v závislosti od terminológie dokumentu, z ktorého text sa v konkrétnom kontexte čerpá.

² Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí č. 588/2001 Z. z. Dostupné online: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/588/20011229>.

³ Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí č. 160/1998 Z. z. Dostupné online: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1998/160/19980604>.

republika (ďalej „SR“) SR v súvislosti s Rámcovým dohovorom aktuálne pokračuje v plnení odporúčaní zameraných na zlepšenie implementácie Rámcového dohovoru v SR, ktoré na základe 4. implementačnej správy SR, posudku poradného výboru Rámcového dohovoru a stanoviska SR k posudku Poradného výboru prijal Výbor ministrov Rady Európy (rezolúcia Výboru ministrov Rady Európy č. CM/ResCMN(2016)6 z 13. apríla 2016).⁴

Vybrané odporúčania rezolúcie Výboru ministrov Rady Európy:

- **V rámci vládnej agendy venovať zvýšenú pozornosť právam príslušníkov národnostných menšín ako integrálnej súčasť ľudských práv a v úzkej spolupráci so zástupcami národnostných menšín a občianskej spoločnosti zabezpečiť efektívnu koordináciu medzi jednotlivými inštitúciami vo všetkých oblastiach, ktoré sa týkajú oblasti ochrany práv príslušníkov národnostných menšín a ochrany ľudských práv;**
- **Komplexne riešiť protirómske postoje vo vzdelávacom systéme a zaviesť potrebné opatrenia na zabezpečenie systematického umiestňovania rómskych detí do integrovaných bežných tried. Umiestnenie do špeciálnych škôl musí byť vyhradené len pre špecifické a výnimočné prípady;**

Ďalšie odporúčania:

- **V úzkej spolupráci so zástupcami národnostných menšín naďalej zbierať pravidelné údaje o situácii a prístupe k právam príslušníkov národnostných menšín a pri koncipovaní politiky v tejto oblasti vychádzať zo spoľahlivých údajov;**
- **Zachovať pravidelnú podporu kultúrnym aktivitám národnostných menšín a zabezpečiť efektívnu spoluprácu zástupcov všetkých národnostných menšín pri rozhodovacích procesoch týkajúcich sa alokácie prostriedkov;**
- **Systematicky a okamžite odsúdiť všetky prípady protimenšinovej rétoriky vo verejnom prejave a navrhnúť komplexnú stratégiu na podporu rešpektu a medzikultúrneho porozumenia medzi rôznymi skupinami v spoločnosti, a to aj prostredníctvom šírenia pozitívneho obrazu o národnostných menšinách a ich prínose pre slovenskú spoločnosť, okrem iného, v oblastiach vzdelávania, médií a kultúry;**
- **Zvýšiť podporu médií v menšinových jazykoch, najmä médií v jazykoch početne menších menšín a v rómčine;**
- **Zabezpečiť, že práva obsiahnuté v článku 4 zákona o používaní jazykov národnostných menšín sú efektívne implementované vo všetkých určených obciach a vo vzťahu ku všetkým relevantným jazykom vrátane rómčiny;**
- **Vytvoriť pružný prístup k implementácii legislatívneho rámca na používanie menšinových jazykov a podporovať pragmatické riešenia, ako vyhovieť požiadavkám obyvateľstva v súlade so zásadami obsiahnutými v Rámcovom dohovore;**
- **Zabezpečiť dostatočný prístup učiteľov na školách s menšinovým vyučovacím jazykom k príslušným vzdelávacím programom pre výučbu vo všetkých predmetoch a zabezpečiť, aby**

⁴ Dostupné online: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016806429ea .

učebnice obsahovali adekvátne zobrazenie všetkých národnostných menšín a ich histórie na Slovensku;

- **Zvýšiť úsilie na zachovanie vysokej kvality výučby v menšinových jazykoch a viesť úzky dialóg s príslušníkmi národnostných menšín, rodičmi a zriaďovateľmi škôl, aby sa zabezpečilo, že prípadné zatvorenie malých škôl neobmedzí efektívne možnosti príslušníkov národnostných menšín vzdelávať sa v ich menšinových jazykoch.**

V rámci Charty jazykov vláda SR schválila Piatu správu o implementácii Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v SR v roku 2018, následne pokračoval štandardný monitorovací proces návštevou Výboru expertov Charty jazykov v SR cielenou na úroveň jej implementácie. Piate kolo monitoringu plnenia záväzkov SR vyplývajúcich z Charty jazykov bolo ukončené prijatím odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy v roku 2019.⁵ 11. novembra 2020 bola Správa o priebehu a výsledkoch piateho kola monitorovania úrovne implementácie charty jazykov v SR⁶ schválená vládou SR uznesením č. 711/2020. Vláda SR v bode B. 4. predmetného uznesenia uložila ministrom vnútra, ministrom školstva, vedy, výskumu a športu, ministerke kultúry a ministrom dopravy a výstavby informovať ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí o spôsobe a plnení odporúčaní uvedených v Správe pre okamžité opatrenia do 1. decembra 2020. 15. decembra 2020 SR predložila Výboru expertov Charty jazykov Informačný dokument o vykonávaní odporúčaní pre okamžité opatrenia⁷ („Informačný dokument“). Informačný dokument bol vypracovaný na základe podkladov 4 rezortov v zmysle úlohy B.4 uznesenia vlády SR č. 711/2020: ministerstva vnútra, ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu, ministerstva kultúry a ministerstva dopravy a výstavby.

Výbor ministrov odporučil, aby orgány Slovenskej republiky zohľadnili všetky pripomienky a odporúčania Výboru expertov Charty jazyk, a najmä aby:

- 1. zabezpečili, aby sa jazyky v časti III používali v praxi v oblasti správy bez ohľadu na limity,**
- 2. posilnili úsilie o poskytovanie výučby vo všetkých menšinových jazykoch alebo na všetkých príslušných úrovniach,**
- 3. zlepšili odbornú prípravu učiteľov na vzdelávanie v jazykoch menšín,**
- 4. rozšírili trvanie a frekvenciu verejnoprávnych a súkromných vysielacích médií a v prípade potreby uľahčili vydávanie novín v menšinových jazykoch,**
- 5. naďalej zvyšovali povedomie a podporovali toleranciu v slovenskej spoločnosti ako celku voči menšinovým jazykom a kultúram, ktoré zastupujú.**

⁵ Dostupné online: <https://rm.coe.int/slovakiamrec5-sk/1680a0cf31> .

⁶ Dostupné online:

<https://www.mzv.sk/documents/10182/3736745/005+Spr%C3%A1va+o+priebehu+a+v%C3%BDsledkoch+piateho+kola+monitorovania+%C3%BArovne+implement%C3%A1cie+Eur%C3%B3pskej+charty+region%C3%A1lnych+alebo+men%C5%A1inov%C3%BDch+jazykov+v+Slovenskej+republike> .

⁷ Dostupné online: <https://rm.coe.int/slovakiairia5-en/1680a0c1fa> .

Výbor ministrov vyzýva slovenské orgány, aby predložili informáciu o implementácii odporúčaní pre okamžité opatrenia do 1. januára 2021 (namiesto periodickej správy SR) a aby SR predložila šiestu periodicкую správu do 1. januára 2024. Tento proces bude paralelný s predložením periodickej správy o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v SR.

V marci 2021 bolo Slovenskej republike doručené Hodnotenie Výboru expertov Charty jazykov týkajúce sa implementácie odporúčaní na okamžité opatrenia obsiahnuté v 5. Hodnotiacej správe Výboru pre SR špecificky pre bulharský, chorvátsky, nemecký, maďarský, poľský, rómsky, rusínsky, srbský, ukrajinský jazyk a jidiš⁸, ktorá pomerne kriticky hodnotí plnenie uvedených odporúčaní. S hodnotením Výboru expertov boli oboznámené zodpovedné rezorty. Akčný plán svojím medzirezortným charakterom je efektívnym nástrojom aj pre plnenie odporúčaní vyplývajúcich z Charty jazykov, ktoré je možné preklopiť do roviny konkrétnych úloh.

Oblasti a operačné ciele Akčného plánu

Predchádzajúci akčný plán identifikoval 7 operačných cieľov, ktoré v súlade s aktuálnym stavom v modifikovanej podobe budú aj v nadchádzajúcom období určovať základné smerovanie úsilia v oblasti ochrany práv národnostných menšín a etnických skupín.

1. Oblasť legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia ochrany práv a postavenia národnostných menšín

V rámci plnenia úloh Akčného plánu 2016 – 2020 boli v 1. operačnom ciele zameranom na *Zabezpečenie komplexného prístupu k tvorbe právnych predpisov týkajúcich sa práv a postavenia národnostných menšín a etnických skupín* splnené alebo významným spôsobom naštartované všetky stanovené úlohy, počnúc analýzou právnych predpisov týkajúcich sa práv a postavenia národnostných menšín a etnických skupín, analýzou možností využitia dočasných vyrovnávacích opatrení v oblasti predchádzania diskriminácie osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám, ako aj metodiky prijímania dočasných vyrovnávacích opatrení v tejto oblasti vrátane prípravy štandardov, modelov a opatrení na implementáciu dočasných vyrovnávacích opatrení. Najvýznamnejším krokom v tejto oblasti bolo v rámci prípravy komplexnej a ucelenej právnej úpravy práv národnostných menšín a etnických skupín vypracovanie návrhu legislatívneho zámeru zákona o národnostných menšinách. Tento participatívny spôsob pripravený návrh je východiskom pre pokračovanie úsilia v oblasti legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia ochrany práv a postavenia národnostných menšín.

Práve v tejto oblasti je dôležité v súlade s odporúčaním Rámcového dohovoru venovať v rámci vládnej agendy zvýšenú pozornosť právam príslušníkov národnostných menšín ako integrálnych súčasťou ľudských práv a v úzkej spolupráci so zástupcami národnostných menšín a

⁸ Dostupné online: <https://rm.coe.int/slovakiaevaliria5-en/1680a26ef2>.

občianskej spoločnosti zabezpečiť efektívnu koordináciu medzi jednotlivými inštitúciami vo všetkých oblastiach, ktoré sa týkajú oblasti ochrany práv príslušníkov národnostných menšín a ochrany ľudských práv.

Programovým rámcom v tejto oblasti na nasledujúce obdobie je Programové vyhlásenie vlády SR na roky na obdobie rokov 2020 – 2025 a naň nadväzujúce Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2025. Vláda sa v týchto dokumentoch zaviazala prijať zákon o postavení národnostných menšín ako jeden z prostriedkov spomalenia asimilácie príslušníkov národnostných menšín a záruku uplatňovania menšinových práv vyplývajúcich z Ústavy SR. Zákon má upravovať postavenie národnostných menšín a dôsledne aplikovať a precizovať ich práva garantované Ústavou SR.

Vláda SR vychádzajúc z týchto dokumentov zväži možnosť zriadenia Úradu pre národnostné menšiny, do pôsobnosti ktorého by malo patriť najmä presadzovanie a dodržiavanie vnútroštátnych a medzinárodných záväzkov SR v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín, príprava strednodobých a dlhodobých opatrení v oblasti zachovania, rozvoja a podpory práv príslušníkov národnostných menšín, príprava súhrnných správ o situácii národnostných menšín na území SR a pod, ako aj monitorovanie postavenia a potrieb početne najvýznamnejších neautochtónnych národností na území SR.

Výbor ministrov Rady Európy odporúča v rámci 5. hodnotiacej správy k Charte jazykov, rovnako ako v predchádzajúcich správach, aby orgány Slovenskej republiky zabezpečili, aby sa jazyky používali v praxi v oblasti verejnej správy bez ohľadu na limity. V tejto súvislosti Výbor expertov Charty jazykov upozornil, že aktuálny legislatívny stav, ktorý právo používať jazyk národnostnej menšiny v úradnom styku podmieňuje 20 % kvórum obyvateľov patriacich k národnostným menšinám v obci „de facto vylučuje väčšinu menšinových jazykov z ochrany podľa čl. 10 Charty jazykov“, ktorý sa týka správnych orgánov a verejných služieb. Táto otázka je osobitne aktuálna vzhľadom na prebiehajúce Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 (ďalej aj „SODB 2021“), keďže v súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov sa po vyhlásení jeho výsledkov zníži vyššie uvedené kvórum na 15 %. V tejto súvislosti Výbor expertov Charty jazykov požiadal slovenské orgány, aby výsledky sčítania dôkladne zanalyzovali, doplnili ich sociolingvistickými prieskumami alebo v spolupráci s používateľmi jazykov zozbieranými údajmi týkajúcimi sa počtu používateľov menšinových jazykov a ich geografického rozloženia a aby trvalo uplatňovali záväzky ratifikované podľa článku 10 v týchto oblastiach, a to bez ohľadu na hraničné hodnoty. V súvislosti s uvedeným navrhované opatrenia smerujú k zabezpečeniu aktuálnych úloh vyplývajúcich tak z týchto odporúčaní, ako aj z predpokladaných zmien legislatívy nadväzujúcich na nové údaje o národnostnom zložení obyvateľov SR podľa výsledkov SODB 2021.

Vychádzajúc z uvedeného programového rámca strategickým cieľom je: **Komplexné legislatívne a inštitucionálne zabezpečenie ochrany práv a postavenia národnostných menšín.**

1.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zabezpečenie participácie na procese prípravy zákona o postavení národnostných menšín a jeho predloženia na celospoločenskú diskusiu s plnou účasťou národnostných menšín
	Indikátor plnenia	Počet pracovných skupín, workshopov, diskusií, mediálnych výstupov
	Termín plnenia	2021 – 2022
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra 2022
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	ÚV SR, MK SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MS SR, MZVEZ SR, ÚSVRK, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí, menšinové mimovládne organizácie aj mimo VNMES, odborníci z akademickej obce
	Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR
2.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zabezpečenie procesu prípravy legislatívnych zmien v oblasti používania jazykov národnostných menšín v nadväznosti na výsledky Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 s účinnou participáciou národnostných menšín
	Indikátor plnenia	Vypracovanie návrhu novely zákona o používaní národnostných menšín a nariadenia, ktorým sa vydáva zoznam obcí v zmysle zákona
	Termín plnenia	2022 – 2023
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra 2023
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	ÚV SR, MK SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MS SR, MDV SR, MZ SR, MPSVR SR, MZVEZ SR, MF SR, MO SR, ÚSVRK, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí, ŠÚ SR, SAV, UK, menšinové mimovládne organizácie aj mimo VNMES, odborníci z akademickej obce
	Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR

3.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zabezpečenie prípravy metodického usmernenia k novej právnej úprave používania jazykov národnostných menšín
	Indikátor plnenia	Vypracovanie metodického usmernenia
	Termín plnenia	2023 – 2024
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra 2024
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	ÚV SR, MK SR, MV SR, MS SR, MDV SR, MZ SR, MPSVR SR, MF SR, MO SR, ÚSVRK, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí
	Poradné orgány	VNMES, RVLPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR
4.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Metodicky podporiť implementáciu ďalších dočasných vyrovnávacích opatrení v oblasti predchádzania diskriminácie osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám
	Indikátor plnenia	Počet aktivít
	Termín plnenia	2021 – 2025
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM, SNSÍP
	Spolupracujúce subjekty	VNMES
	Poradné orgány	RVLPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR

2. Oblasť participácie príslušníkov národnostných menšín na veciach, ktoré sa ich týkajú

Operačný cieľ 6 Akčného plánu 2016 – 2020: *Zlepšenie mechanizmov participácie osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na rozhodovaní o veciach, ktoré sa ich týkajú*, bol splnený predovšetkým zavedením zmien týkajúcich sa vytvorenia dvojkomorového systému a rozšírenia hlasovacieho práva na všetkých členov oboch komôr **Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny** (ďalej aj „VNMES“) – v súčasnosti

najvyššieho participatívneho orgánu príslušníkov národnostných menšín, ktorého jednu komoru tvoria členovia a členky výboru za národnostné menšiny, zástupcovia a zástupkyne národnostných menšín a etnických skupín, ktorých menuje a odvoláva predseda výboru na základe výsledkov volieb volebného zhromaždenia.

Mimoriadne významným krokom bolo zriadenie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín (ďalej aj „FPKNM“) ako verejnoprávnej inštitúcie, v rámci ktorej o pridelovaní prostriedkov rozhodujú volení zástupcovia národnostných menšín. Na tvorbe zákona o fonde participoval VNMEŠ a dočasná pracovná skupina zriadená splnomocnencom, ktorej členovia boli aj príslušníci národnostných menšín. Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny (ďalej aj „ÚSVNM“) zabezpečil v rámci plnenia aktivít akčného plánu možnosť stáže pre 5 študentov, príslušníkov národnostných menšín.

Napriek plneniu aktivít Akčného plánu 2016 – 2020 zostávajú v oblasti participácie národnostných menšín ešte mnohé výzvy. Niektoré z nich definoval Výbor ministrov Rady Európy pri hodnotení implementácie Rámcového dohovoru. Výbor ministrov Slovenskej republiky odporučil najmä v rámci vládnej agendy venovať zvýšenú pozornosť právam príslušníkov národnostných menšín ako integrálnej súčasť ľudských práv a **v úzkej spolupráci so zástupcami národnostných menšín a občianskej spoločnosti zabezpečiť efektívnu koordináciu medzi jednotlivými inštitúciami vo všetkých oblastiach, ktoré sa týkajú oblasti ochrany práv príslušníkov národnostných menšín a ochrany ľudských práv.**

Rovnako Poradný výbor v Tematickom komentári č. 4 k rozsahu pôsobnosti Rámcového dohovoru pod názvom Kľúčový nástroj pre riadenie rozmanitosti prostredníctvom práv menšín zdôraznil dôležitosť inkluzívneho prístupu k uplatňovaniu čl. 15 Rámcového dohovoru, ktorý upravuje participáciu, pretože **práve účinná účasť na rozhodovaní je často podmienkou pre získanie prístupu k právam obsiahnutým v tomto dohovore.** Konzultačné mechanizmy a poradné orgány k otázkam týkajúcim sa ochrany práv menšín, ktoré majú za cieľ zlepšiť napríklad diskusiu a dialóg medzi rôznymi skupinami v spoločnosti, by mali byť otvorené všetkým vrátane skupín, ktoré nie sú uznané národnostné menšiny, ale prípadne vyjadrili záujem o ochranu. **Dostupnosť účinných platforiem pre diskusiu o relevantných záležitostiach s takými skupinami môže nie len podporovať dôveru medzi menšinovými komunitami, ale môže aj slúžiť k uľahčeniu otvorených a pružných riešení záležitostí, ktoré bránia prístupu k právam a môže teda podporovať spoločenskú súdržnosť a stabilitu.** Poradný výbor uplatňuje v tejto oblasti široký rozsah pôsobnosti vo vzťahu ku komplexnosti záležitostí, o ktorých je potrebné konzultovať so zástupcami národnostných menšín. Tie by sa nemali obmedzovať na otázky súvisiace so zachovaním kultúry národnostných menšín alebo rozdeľovaním finančných prostriedkov, ale mali by zahŕňať všetky otázky, ktoré sa v širšom rámci týkajú spoločnosti vrátane národnostných menšín. Vzhľadom na kľúčovú úlohu účinnej účasti národnostných menšín na verejnom živote sa musí venovať zvláštna pozornosť zabezpečeniu dostatočného zohľadňovania názorov a záujmov v rámci rôznych menšinových komunit. Komunity národnostných menšín, tak ako v prípade akýchkoľvek iných komunit, sú rozmanité a ich príslušníci často zastávajú rozdielne názory. To znamená, že rozmanitosť v rámci samotných menšín, a to vrátane žien a mladých ľudí s ich špecifickými potrebami a

záujmami musí byť efektívne reprezentovaná pri akomkoľvek relevantnom rozhodovaní. V tomto procese môžu vznikáť spory medzi frakciami vnútri menšín alebo medzi menšinami a je povinnosťou štátnych orgánov hľadať pružné riešenia, ktoré im môžu vychádzať v ústrety pri zabezpečovaní možnosti účinnej účasti pre všetkých. Je teda nevyhnutné, aby boli k dispozícii štandardy a postupy na zavedenie vhodných opatrení na podporu účinnej účasti príslušníkov menšín v spolupráci s dotknutými osobami. Okrem toho musia byť tieto opatrenia dostatočne pružné na to, aby umožňovali opätovné vyjednávanie v prípade zmeny podmienok alebo priorit.⁹

Prioritou v tejto oblasti teda bude, aby sa v rámci tvorby zákona o postavení národnostných menšín (operačný cieľ č. 1, opatrenie č. 1) naplnili všetky možnosti a formy participatívnych mechanizmov a platforiem v zmysle Ústavy SR a Rámcového dohovoru. Zefektívnenie participácie národnostných menšín preto zostáva naďalej aktuálnou úlohou tak v nadväznosti na požiadavky samotných národnostných menšín, ako aj vyššie spomínaných odporúčaní monitorovacích mechanizmov záväzkov Rady Európy. Taktiež v nadväznosti na priority programového vyhlásenia zostáva jednou z aktuálnych úloh transformovať VNME na úroveň poradného orgánu vlády, ako aj zabezpečiť efektívnu účasť osôb patriacich k národnostným menšinám na rozhodovacích procesoch a vo volených orgánoch na štátnej i miestnej úrovni vrátane decentralizovanej alebo miestnej formy správy. Podpore mládeže národnostných menšín sa ÚSVNM bude venovať opätovne aj prostredníctvom stáží.

Strategickým cieľom v tejto oblasti je: **Zefektívnenie mechanizmov participácie osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na rozhodovaní o veciach, ktoré sa ich týkajú.**

1.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zlepšenie participatívnych mechanizmov na všetkých úrovniach a posilnenie štatútu, postavenia a kompetencií poradných a konzultatívnych orgánov a posilnenie ich kapacít, podpora vzniku mládežníckych a iných platforiem
	Indikátor plnenia	Počet pracovných skupín, platforiem, workshopov, diskusií, mediálnych výstupov
	Termín plnenia	2021 – 2022
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra 2022
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	ÚV SR, MK SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MPSVR SR, MS SR, MZ SR, ÚSVRK, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí
	Poradné orgány	VNME, RVLPNMRR

⁹ Dostupné online:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806a4811> s. 29 – 30.

	Zdroje financovania:	Rozpočet ÚV SR
2.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Podpora dialógu medzi národnostnými mimovládnyimi organizáciami a regionálnou (VÚC) a lokálnou samosprávou
	Indikátor plnenia	Počet pracovných skupín, platforiem, workshopov, diskusií, mediálnych výstupov
	Termín plnenia	2021 – 2022
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra 2022
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	MV SR, Banskobystrický samosprávny kraj, Bratislavský samosprávny kraj, Košický samosprávny kraj, Nitriansky samosprávny kraj, Prešovský samosprávny kraj, Trenčiansky samosprávny kraj, Trnavský samosprávny kraj, Žilinský samosprávny kraj, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí, národnostné mimovládne organizácie
	Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR
3.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zabezpečenie rozvoja participatívnych mechanizmov vo vzťahu k používaniu jazykov národnostných menšín vytvorením platformy hovorcov jazykov národnostných menšín v zmysle Charty jazykov
	Indikátor plnenia	Vytvorenie platformy
	Termín plnenia	2021 – 2022
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra 2022
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	ÚV SR, MZVEZ SR, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí
	Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR

4.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zabezpečenie možnosti stáží pre študentov osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na Úrade splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny
	Indikátor plnenia	Počet uchádzačov/počet stážistov
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	ÚV SR, ÚSVRK, vysoké školy
	Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR
5.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Podpora účasti zástupcov národnostných menšín v celoštátnej a regionálnych platformách Rady mládeže
	Indikátor plnenia	Počet zástupcov/počet aktivít, na ktorých sa zúčastnili
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MŠVVŠ SR
	Spolupracujúce subjekty	ÚSVNM
	Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet MŠVVŠ SR
6.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zvýšiť povedomie verejnosti o aktivitách Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny
	Indikátor plnenia	Počet aktivít
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne

Zodpovedný gestor	ÚSVNM
Spolupracujúce subjekty	národnostné organizácie
Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR

3. Oblasť zhromažďovania údajov týkajúcich sa národnostných menšín a materinského jazyka a zlepšenie informovanosti verejnosti o národnostných menšinách a etnických skupinách

Plnenie operačných cieľov Akčného plánu 2016 – 2020 č. 5 a 7: *Zlepšenie informovanosti verejnosti o národnostných menšinách a etnických skupinách prostredníctvom médií a Zvýšenie poznatkovej bázy slúžiacej k lepšej identifikácii cieľových skupín – národnostných menšín a etnických skupín a ich potrieb prostredníctvom štatistického zisťovania a výskumu* úzko súviselo s prípravou Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021. Kľúčovou úlohou v tejto oblasti bola príprava Metodiky sčítania obyvateľov z hľadiska ich príslušnosti k národnosti alebo etniku so zreteľom na materinský jazyk, ktorú ÚSVNM a ŠÚ SR pripravil s spolupráci s relevantnými rezortmi v nadväznosti na Národný akčný plán SODB 2021 na roky 2017 – 2020. Metodika definovala ako hlavný cieľ SODB 2021 v oblasti sčítania obyvateľov z hľadiska ich príslušnosti k národnosti alebo etniku so zreteľom na materinský jazyk získať čo najpresnejší, t. j. komplexný a štruktúrovaný obraz národnostného zloženia obyvateľstva. Metodika zároveň poskytla analytické východisko pre inovovaný spôsob zberu údajov o národnosti, teda zavedenia možnosti uvedenia aj ďalšej národnosti. Sčítanie obyvateľov 2021 sa uskutočnilo v tejto oblasti práve takýmto spôsobom.

Na druhej strane podmienkou úspešnosti Sčítania 2021 bola príprava efektívnej propagačnej a komunikačnej stratégie. V tejto súvislosti ÚSVNM pripravil vlastný plán komunikácie a propagácie SODB 2021, v rámci ktorého zverejnil informačné letáky zamerané na výzvu obyvateľom využiť možnosť prihlásenia sa k svojej národnosti vrátane možnosti uviesť ďalšiu národnosť, prihlásenia sa k materinskému jazyku, upozornenie na rozdiel medzi občianstvom a národnosťou, ako aj výstrahu pred možným šírením hoaxov v tejto oblasti. Všetky štyri letáky boli preložené do 11 jazykov národnostných menšín. Zároveň bol pripravený aj materiál Často kladené otázky, ktorý bol preložený do piatich jazykov národnostných menšín. Všetky tieto materiály boli poskytnuté na použitie národnostným organizáciám a mestám a obciam, v ktorých žijú príslušníci národnostných menšín. Zároveň splnomocnenec v spolupráci s jeho jazykovou poradnou skupinou zabezpečil preklad informačného letáku, plagátu a inzercie ŠÚ SR, označenia kontaktného miesta, ako aj pripravil titulky k inštruktážnemu videu: Základné informácie SODB 2021 v piatich jazykoch národnostných menšín. Splnomocnenec okrem uvedených materiálov pripravil aj propagačné video *Sčítanie obyvateľstva – Slovensko je náš domov* v piatich jazykoch národnostných menšín, ako aj videá, v ktorých vystupujú členovia VNMES za jednotlivé národnostné menšiny.

Cieľom týchto materiálov bolo podporiť a zásadným spôsobom zvýšiť záujem o sčítanie sa z hľadiska uvedenia národnosti, ďalšej národnosti a materinského jazyka. Uvedené propagačné materiály a materiály ŠÚ SR boli distribuované na obce uvedené v zozname nariadenia vlády SR č. 221/1999 Z. z. a obce, v ktorých bolo na základe posledného sčítania 15 % obyvateľov patriacich k národnostnej menšine. Členovia VNMES boli o aktivitách splnomocnenca v súvislosti s realizáciou SODB 2021 pravidelne informovaní, pričom všetky výstupy boli zároveň zverejnené aj na webovom sídle splnomocnenca, kde si ich mali možnosť záujemcovia stiahnuť.

V nadväznosti na realizované aktivity a postupnosť ďalších plánovaných krokov Sčítania 2021, t. j. ukončenia asistovaného sčítania a následného spracovania získaných údajov, budú pokračovať aktivity a opatrenia v oblasti zhromažďovania údajov týkajúcich sa národnostných menšín a materinského jazyka a zlepšovania informovanosti verejnosti o národnostných menšinách a etnických skupinách. V tomto zmysle bude potrebné nadviazať na spoluprácu so ŠÚ SR, VNMES a ďalšími relevantnými subjektmi a naplánovať a realizovať viacúrovňovú komunikáciu vrátane odborných podujatí zameraných na dôkladnú analýzu a využitie výsledkov Sčítania 2021 v oblasti národnostného zloženia obyvateľstva Slovenska. To bude súčasťou už pri strategickom ciele 1 spomínaného procesu prípravy legislatívnych zmien v oblasti používania jazykov národnostných menšín v nadväznosti na výsledky Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 s účinnou participáciou národnostných menšín, ktorého cieľom bude v konečnom dôsledku zlepšenie ochrany a podpory práv národnostných menšín, a to prostredníctvom aktualizácie legislatívy, politik a konkrétnych opatrení.

Tento proces bude tak nadväzovať na odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy k Rámcovému dohovoru, podľa ktorého je potrebné v úzkej spolupráci so zástupcami národnostných menšín naďalej pravidelne zbierať údaje o situácii a prístupe k právam príslušníkov národnostných menšín a pri koncipovaní politiky v tejto oblasti vychádzať zo spoľahlivých údajov.

Taktiež podľa odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy k Charte jazykov majú orgány SR naďalej zvyšovať povedomie a podporovať toleranciu v slovenskej spoločnosti ako celku voči menšinovým jazykom a kultúram, ktoré zastupujú. Zároveň je potrebné systematicky a okamžite odsúdiť všetky prípady protimenšinovej rétoriky vo verejnom prejave a navrhnúť komplexnú stratégiu na podporu rešpektu a medzikultúrneho porozumenia medzi rôznymi skupinami v spoločnosti, a to aj prostredníctvom šírenia pozitívneho obrazu o národnostných menšinách a ich prínose pre slovenskú spoločnosť, okrem iného, v oblastiach vzdelávania, médií a kultúry (odporúčania k Rámcovému dohovoru).

Vychádzajúc z uvedeného je strategickým cieľom v tejto oblasti: **Zabezpečenie viacúrovňovej komunikácie k dôslednej analýze údajov o obyvateľoch z hľadiska ich národnostnej príslušnosti zo Sčítania 2021 a otvorenia diskusie odbornej i širokej verejnosti k návrhom inovácií národnostných politik vyplývajúcich z uvedenej analýzy s využitím týchto procesov na podporu medzikultúrneho porozumenia a sociálnej kohézie spoločnosti v SR.**

1.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zabezpečenie dôslednej analýzy údajov o obyvateľoch z hľadiska ich národnostnej príslušnosti zo Sčítania 2021 za plnej participácie národnostných menšín na súvisiacich procesoch
	Indikátor plnenia	Počet analytických výstupov
	Termín plnenia	2021 – 2022
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra 2022
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM, ŠÚ SR
	Spolupracujúce subjekty	ÚV SR, MK SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MS SR, MZVEZ SR, MF SR, ÚSVRK, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí, menšinové mimovládne organizácie odborníci z akademickej obce
	Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR
2.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	V súčinnosti s národnostnými menšinami zabezpečenie viacúrovňovej komunikácie k výsledkom analýz údajov zo Sčítania 2021 a príprava odborných podujatí a podujatí pre širokú verejnosť
	Indikátor plnenia	Počet podujatí
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	ŠÚ SR, ÚV SR, MK SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MF SR, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí, menšinové mimovládne organizácie, odborníci z akademickej obce
	Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR
3.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	V súčinnosti s národnostnými menšinami a verejnoprávnymi médiami zabezpečenie širokej informovanosti o aktuálnych otázkach národnostných menšín a menšinových politik s cieľom zlepšenia

		medzikultúrneho porozumenia a sociálnej kohézie spoločnosti v SR
Indikátor plnenia		Počet mediálnych výstupov
Termín plnenia		2021 – 2022
Termín hlásenia o plnení úlohy		31. decembra 2022
Zodpovedný gestor		ÚSVNM
Spolupracujúce subjekty		ÚV SR, MK SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MF SR, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí, RTVS, FPKNM
Poradné orgány		VNMES, RVĽPNMRR
Zdroje financovania		Rozpočet ÚV SR

4.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zabezpečiť systematický zber relevantných dát v oblasti životných podmienok, kultúry, používania jazykov a politickej participácie národnostných menšín s cieľom zabezpečenia systematického monitoringu pomerov národnostných menšín a etnických skupín na Slovensku
	Indikátor plnenia	Počet aktivít
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	ÚV SR, ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	VNMES, národnostné organizácie, odborníci z akademickej obce
	Poradné orgány	VNMES, RVĽPNMRR
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR

4. Oblasť zlepšovania podmienok vymožitelnosti jazykových práv národnostných menšín a etnických skupín v praxi

S cieľom plnenia operačného cieľa Akčného plánu 2016 – 2020 č. 4: *Zlepšenie podmienok používania jazykov národnostných menšín a etnických skupín v praxi* sa v predchádzajúcom období zaviedlo viacero opatrení, ktoré významným spôsobom pomohli napĺňaniu jazykových práv menšín v praxi. Okrem viacerých aktivít spomedzi ktorých sú najvýznamnejšie: sprístupnenie základných právnych predpisov v jazyku národnostných menšín na právnom a

informačnom portáli SLOV-LEX, systémové riešenie potrieb v oblasti prekladov dokumentov, formulárov, informácií, oznamov a pod. prostredníctvom zabezpečenia stálych kapacít pre preklad do jazykov národnostných menšín, ÚSVNM uskutočnil pilotné zisťovanie nákladov zvýšenia dostupnosti služieb orgánov verejnej správy v oblasti používania menšinových jazykov v úradnom styku, vypracoval a zverejnil Metodické usmernenie k zabezpečeniu jazykového kompetenčného vzdelávania zameraného na udržiavanie a zdokonaľovanie úrovne ovládania jazyka národnostných menšín pre štátnych zamestnancov a inicioval vznik kompetenčného jazykového vzdelávania zamestnancov okresných úradov v maďarskom a rusínskom jazyku.

Taktiež podľa odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy k Charte jazykov by mali orgány SR zabezpečiť, aby sa jazyky v časti III Charty jazykov používali v praxi v oblasti štátnej správy bez ohľadu na limity. Obdobne Výbor ministrov Rady Európy k Rámcovému dohovoru odporučil zabezpečiť, že práva obsiahnuté v článku 4 zákona o používaní jazykov národnostných menšín budú efektívne implementované vo všetkých určených obciach a vo vzťahu ku všetkým relevantným jazykom vrátane rómčiny, ako aj uplatniť pružný prístup k implementácii legislatívneho rámca na používanie menšinových jazykov a podporovať pragmatické riešenia ako vyhovieť požiadavkám obyvateľstva v súlade so zásadami obsiahnutými v Rámcovom dohovore.

Vychádzajúc z uvedeného strategickým cieľom v tejto oblasti zostáva: **Zlepšenie podmienok používania jazykov národnostných menšín a etnických skupín v praxi**

1.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Vypracovanie Metodických usmernení Úradu vlády Slovenskej republiky k podrobnostiam používania jazykov národnostných menšín a k spôsobu finančného zabezpečenia plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona č. 184/1999 Z. z. orgánmi verejnej správy
	Indikátor plnenia	Vypracovanie metodických usmernení
	Termín plnenia	2021 – 2022
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra 2022
	Zodpovedný gestor	ÚV SR, ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	MK SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MS SR, MPSVR SR, MF SR, MO SR, ÚSVRK, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR
2.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Realizácia jazykového kompetenčného vzdelávania zameraného na udržiavanie a zdokonaľovanie úrovne

		ovládania jazyka národnostných menšín pre štátnych zamestnancov
	Indikátor plnenia	Počet školení
	Termín plnenia	2021 – 2025
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	ÚV SR, ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	MV SR, MPSVR SR, MZ SR, MF SR, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR
3.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Vytvorenie platformy na zdieľanie skúseností s používaním jazykov národnostných menšín formou pravidelných informačných seminárov
	Indikátor plnenia	Počet seminárov a výstupov
	Termín plnenia	2021 – 2025
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	ÚV SR, ÚSVNM
	Spolupracujúce subjekty	MK SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MS SR, MPSVR SR, MIRRI SR, MF SR, MZ SR, MO SR, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR
4.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zverejnenie elektronickej databázy prekladov formulárov, žiadostí, tlačív rozhodnutí, iných úradných dokumentov a informatívnych materiálov
	Indikátor plnenia	Počet zverejnených dokumentov
	Termín plnenia	2021 – 2023
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne

Zodpovedný gestor	ÚV SR, ÚSVNM, MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty	MK SR, MV SR, MS SR, MPSVR SR, MF SR, MZ SR, ZMOS, ÚMS, SK8, regionálne združenia obcí
Poradné orgány	VNMES
Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR

5.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zohľadňovanie potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám v rámci reformy verejnej správy a digitalizácie verejnej správy
	Indikátor plnenia	Počet aktivít
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MV SR
	Spolupracujúce subjekty	ÚSVNM, MIRRI SR
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MV SR

5. Oblasť kontinuálneho zlepšovania podmienok rozvoja kultúry národnostných menšín

V oblasti kultúry zásadnú zmenu pre plnenie operačného cieľa 2 zameraného na Zlepšenie systému podpory kultúry národnostných menšín a etnických skupín predstavovalo zriadenie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, v rámci ktorého boli v oblasti podpory kultúry národnostných menšín zavedené samosprávne prvky v oblasti posudzovania žiadostí o finančnú podporu, ktorú vykonávajú nezávislé odborné rady. Plnenie ďalších úloh bolo späté s realizáciou aktivít Slovenského národného múzea, ako aj Múzea Slovenského národného povstania najmä formou expozícií, výstav a neformálneho vzdelávania pre osoby patriace k národnostným menšinám a etnickým skupinám i pre širokú verejnosť s cieľom zvyšovať povedomie majority a dostupnosť kultúry pre osoby patriace k národnostným menšinám, odbúravať predsudky a stereotypy a podporovať proces sociálnej inklúzie. Deti a mládež zo znevýhodnených skupín boli zapájané do rôznych kultúrnych aktivít a prebiehali aj neformálno-vzdelávacie a významné kultúrno-spoločenské aktivity v predmetnej oblasti – výskumy, kreatívne podujatia a pod., ktoré prispeli k predchádzaniu diskriminácie a sociálneho vylúčenia detí a mládeže žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách. Vzdelávaní v oblasti významu a prínosu kultúry jednotlivých národnostných menšín a odbúravania predsudkov boli aj zamestnanci rezortu kultúry a prebiehali tiež pracovné/metodické

stretnutia v rámci ktorých sa prezentovali kultúrno-osvetové aktivity a v rámci metodologickej činnosti inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR sa kládol dôraz na podporu národnostných menšín.

Výbor ministrov Rady Európy k Rámcovému dohovoru odporučil v úzkej spolupráci so zástupcami národnostných menšín zachovať pravidelnú podporu kultúrnym aktivitám národnostných menšín a zabezpečiť efektívnu spoluprácu zástupcov všetkých národnostných menšín pri rozhodovacích procesoch týkajúcich sa alokácie prostriedkov; systematicky a okamžite odsúdiť všetky prípady protimenšinovej rétoriky vo verejnom prejave a navrhnúť komplexnú stratégiu na podporu rešpektu a medzikultúrneho porozumenia medzi rôznymi skupinami v spoločnosti, a to aj prostredníctvom šírenia pozitívneho obrazu o národnostných menšinách a ich prínose pre slovenskú spoločnosť, okrem iného, v oblastiach vzdelávania, médií a kultúry a zvýšiť podporu médií v menšinových jazykoch, najmä médií v jazykoch početne menších menšín a v rómčine.

Výbor ministrov Rady Európy odporučil v rámci piatej hodnotiacej správy k Charte jazykov, aby orgány Slovenskej republiky rozšírili trvanie a frekvenciu verejnoprávnych a súkromných vysielacích médií a v prípade potreby uľahčili vydávanie novín v menšinových jazykoch.

Vychádzajúc z uvedeného je strategickým cieľom v tejto oblasti: **Kontinuálne zlepšovanie podmienok rozvoja kultúry a médií národnostných menšín**

1.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	V súčinnosti s národnostnými menšinami zefektívniť systém podpory kultúry národnostných menšín a etnických skupín vrátane znižovania administratívnej náročnosti, vytvorenia mechanizmov inštitucionálnej podpory menšinových organizácií a spolkov a flexibilnejších mechanizmov podpory profesionálnych menšinových divadelných a umeleckých telies, viacročných projektov a možnosti čerpať finančné prostriedky už od začiatku kalendárneho roka
	Indikátor plnenia	Vypracovanie a implementácia pravidiel na zabezpečenie efektívnejšieho systému podpory kultúry
	Termín plnenia	2021 a priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	ÚSVNM, MK SR
	Spolupracujúce subjekty	ÚSVRK, ÚSVROS, FKPNM, VÚC, národnostné organizácie
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR a MK SR

2.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Podpora projektov v oblasti kultúry pre znevýhodnené skupiny detí a mládeže príslušníkov národnostných menšín ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením prostredníctvom dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín (vrátane detí z centier pre deti a rodiny, reedukačných zariadení, diagnostických centier, liečebno-výchovných sanatórií, deti a mládeže z centier pre deti a rodiny s resocializačným programom, detí žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách, detí utečencov, detské obeť násilia).
	Indikátor plnenia	Počet podujatí
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MK SR
	Spolupracujúce subjekty	prijímatelia dotačnej podpory
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MK SR
3.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Rozvoj odborných zručností zamestnancov rezortu kultúry v oblasti významu a prínosu kultúry jednotlivých národnostných menšín a etnických skupín, odbúravanie predsudkov a stereotypov vo vzťahu k osobám patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám s cieľom predchádzať diskriminácii, depolarizácii v spoločnosti, premostovaniu komún, posilniť demokratické mechanizmy otvorenej spoločnosti
	Indikátor plnenia	Počet vzdelávacích podujatí
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MK SR
	Spolupracujúce subjekty	NOC

	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MK SR
4.	Navrhovaná aktivita/opatrenie:	Poskytovanie odbornej metodickej pomoci v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti a nehmotného kultúrneho dedičstva organizáciám zameraným na rozvoj kultúrno-osvetovej činnosti a nehmotného kultúrneho dedičstva národnostných menšín a etnických skupín
	Indikátor plnenia	Počet podujatí
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MK SR
	Spolupracujúce subjekty	ÚSVNM, NOC, SĽUK, ÚĽUV, SNM, TDISZ, národnostné divadlá a súbory (Divadlo Alexandra Duchnoviča, Poddukelský ľudový umelecký súbor, Divadlo Thália Színház, Divadlo Romathan, Jókaiho divadlo v Komárne)
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MK SR
5.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zabezpečenie celoživotného vzdelávania zamestnancov rezortu kultúry v oblasti ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám
	Indikátor plnenia	Počet vzdelávacích podujatí
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MK SR
	Spolupracujúce subjekty	NOC
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MK SR

6.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Realizácia kultúrnych aktivít a neformálno-vzdelávacích podujatí v oblasti kultúrneho dedičstva národnostných menšín
	Indikátor plnenia	počet aktivít a podujatí
	Termín plnenia	2021 – 2025
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MK SR
	Spolupracujúce subjekty	ÚĽUV, NOC, SNM, TDISZ a SĽUK – CTĽK, knižnice
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MK SR
7.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Realizácia expozícií a rôznych foriem neformálneho vzdelávania pre osoby patriace k národnostným menšinám a etnickým skupinám i pre širokú verejnosť smerujúcich k odbúraniu predsudkov a stereotypov, k posilňovaniu rovnosti príležitostí v oblasti života a kultúry národnostných menšín a etnických skupín a podpore procesu sociálnej inklúzie prostredníctvom národnostných múzeí
	Indikátor plnenia	Počet podujatí
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MK SR
	Spolupracujúce subjekty	SNM, Múzeum SNP
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MK SR
8.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Podpora efektívneho využitia verejnoprávnych médií na budovanie inkluzívneho povedomia väčšinového obyvateľstva a osobitne detí a mládeže o význame a prínose národnostných menšín a etnických skupín pre rozvoj spoločnosti

Indikátor plnenia	Počet odvysielaných programov určených pre väčšinové obyvateľstvo vrátane programov určených pre deti a mládež
Termín plnenia	Priebežne
Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
Zodpovedný gestor	ÚV SR, ÚSVNM, MK SR
Spolupracujúce subjekty	RTVS, menšinové mimovládne organizácie aj mimo VNMES
Poradné orgány	VNMES
Zdroje financovania	Rozpočet RTVS

9.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Zosúladiť stav vysielania RTVS pre národnostné menšiny s medzinárodnopravnými záväzkami a vnútroštátnou legislatívou a vytvárať podmienky pre rozvoj médií národnostných menšín
	Indikátor plnenia	Dĺžka vysielacieho času verejnoprávnych médií v jazykoch národnostných menšín Počet médií národnostných menšín
	Termín plnenia	Priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MK SR
	Spolupracujúce subjekty	RTVS, FKPNM, Rada pre vysielanie a retransmisiu
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MK SR

6. Oblasť zlepšovania podmienok národnostného školstva

V oblasti školstva sa v rámci plnenia operačného cieľa 3 zameraného na účinnejšie zohľadňovanie špecifík výchovno-vzdelávacích potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám vykonali dôležité legislatívne úpravy, boli vypracované viaceré štátne vzdelávacie programy, rámcové učebné plány, vzdelávacie štandardy a koncepcie, a to vrátane vzdelávacieho štandardu výučby rómskeho jazyka podľa jednotlivých stupňov vzdelávania. Posunom v tejto oblasti bolo otvorenie študijného programu pedagogického zamerania –

rómsky jazyk, literatúra a reálie v školskom roku 2019/2020. Štátny pedagogický ústav vypracoval v spolupráci s odborníkmi publikáciu *Národnostné menšiny – zoznamme sa* zameranú na históriu a kultúru národnostných menšín v Slovenskej republike určenú pre pedagogických zamestnancov v základných školách.

Výbor ministrov Rady Európy k Rámcovému dohovoru odporučil komplexne riešiť protirómske postoje vo vzdelávacom systéme a zaviesť potrebné opatrenia na zabezpečenie systematického umiestňovania rómskych detí do integrovaných bežných tried. Umiestnenie do špeciálnych škôl musí byť vyhradené len pre špecifické a výnimočné prípady; zabezpečiť dostatočný prístup učiteľov na školách s menšinovým vyučovacím jazykom k príslušným vzdelávacím programom pre výučbu vo všetkých predmetoch a zabezpečiť, aby učebnice obsahovali adekvátne zobrazenie všetkých národnostných menšín a ich histórie na Slovensku; zvýšiť úsilie na zachovanie vysokej kvality výučby v menšinových jazykoch a viesť úzky dialóg s príslušníkmi národnostných menšín, rodičmi a zriaďovateľmi škôl, aby sa zabezpečilo, že prípadné zatvorenie malých škôl neobmedzí efektívne možnosti príslušníkov národnostných menšín vzdelávať sa v ich menšinových jazykoch a prijať všetky potrebné opatrenia na implementáciu Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020¹⁰ a Národného akčného plánu Dekády začleňovania rómskej populácie na centrálnej, regionálnej a miestnej úrovni v úzkej spolupráci so zástupcami Rómov a zintenzívniť úsilie v boji s protirómskymi postojmi v spoločnosti pre účinnú podporu prístupu Rómov k sociálno-ekonomickým právam.

Výbor ministrov Rady Európy odporúčal v rámci 5. hodnotiacej správy k Charte jazykov, aby orgány Slovenskej republiky posilnili úsilie o poskytovanie výučby vo všetkých menšinových jazykoch alebo na všetkých príslušných úrovniach a zlepšili odbornú prípravu učiteľov na vzdelávanie v jazykoch menšín.

1.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Účinnnejšie zohľadnenie špecifík výchovno-vzdelávacích potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám vrátane vzdelávania v materinskom jazyku
	Indikátor plnenia	Počet aktivít
	Termín plnenia	2021 a priebežne
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MŠVVŠ SR
	Spolupracujúce subjekty	ÚSVNM, ÚSVRK, ŠPÚ, MPC, ŠIOV, IUVENTA

¹⁰ Dostupné online: <https://hsr.rokovania.sk/17523/1/> .

Aktuálne je v platnosti: Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030. Dostupné online: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25860/1> .

	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MŠVVŠ SR a jeho priamo riadených organizácií
2.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Účinnnejšie vytváranie možností výchovy a vzdelávania detí v ich rómskom materinskom jazyku
	Indikátor plnenia	Počet aktivít
	Termín plnenia	2021-2025
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MŠVVŠ SR
	Spolupracujúce subjekty	ÚSVNM, ÚSVRK, ŠPÚ, MPC
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MŠVVŠ SR a jeho priamo riadených organizácií
3.	Navrhovaná aktivita/opatrenie:	Posilnenie výchovy a vzdelávania detí a mládeže v duchu ideí tolerancie, interkultúrneho a interetnického dialógu
	Indikátor plnenia	Počet podporených projektov/aktivít
	Termín plnenia	2021 - 2025
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MŠVVŠ SR
	Spolupracujúce subjekty	ŠPÚ, MPC, ŠIOV, IUVENTA
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MŠVVŠ SR a jeho priamo riadených organizácií
4.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Posilnenie vzdelávacích programov pre pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov škôl a školských zariadení v oblasti vzdelávania osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám, inkluzívneho vzdelávania, interkultúrneho a interetnického dialógu
	Indikátor plnenia	Počet programov

Termín plnenia	2021 - 2025
Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
Zodpovedný gestor	MŠVVŠ SR
Spolupracujúce subjekty	ŠPÚ, MPC, IUVENTA
Poradné orgány	VNMES
Zdroje financovania	Rozpočet MŠVVŠ SR

5.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Tvorba obsahových a výkonových štandardov a učebníc pre špecifické vyučovacie predmety primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania s vyučovacím jazykom národnostných menšín (hudobná výchova, vlastiveda, dejepis) a pre vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra pre primárne a nižšie sekundárne vzdelanie s vyučovacím jazykom národnostných menšín podľa úrovni SERR ¹¹
	Indikátor plnenia	Počet výstupov
	Termín plnenia	2021 –2024
	Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
	Zodpovedný gestor	MŠVVŠ SR
	Spolupracujúce subjekty	ŠPÚ, MPC
	Poradné orgány	VNMES
	Zdroje financovania	Rozpočet MŠVVŠ SR

6.	Navrhovaná aktivita/opatrenie	Posilnenie vzdelávania smerom k budovaniu inkluzívneho povedomia väčšinového obyvateľstva a predchádzaniu intolerancie k osobám patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám
	Indikátor plnenia	Počet aktivít/opatrení
	Termín plnenia	2021 a priebežne

¹¹ SERR – Spoločný európsky referenčný rámec

Termín hlásenia o plnení úlohy	31. decembra každoročne
Zodpovedný gestor	ÚV SR, ÚSVNM
Spolupracujúce subjekty	ÚSVRK
Poradné orgány	VNMES
Zdroje financovania	Rozpočet ÚV SR, EŠIF

ZOZNAM SKRATIEK

akčný plán – Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025

CTĽK – Centrum pre tradičnú ľudovú kultúru

DICRK – Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry

Charta jazykov – Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov

FPKNM – Fond na podporu kultúry národnostných menšín

LIC – Literárne informačné centrum

MPC – Metodicko-pedagogické centrum

MDV SR – Ministerstvo dopravy a výstavby SR

MF SR – Ministerstvo financií SR

MIRRI SR – Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR

MK SR – Ministerstvo kultúry SR

MO SR – Ministerstvo obrany SR

MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

MS SR – Ministerstvo spravodlivosti SR

MŠVVŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

MV SR – Ministerstvo vnútra SR

MZVEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

MZ SR – Ministerstvo zdravotníctva SR

Múzeum SNP – Múzeum Slovenského národného povstania

NOC – Národné osvetové centrum

poradný výbor – Poradný výbor k Rámcovému dohovoru na Slovensku

RVĽPNMRR – Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť

Rámcový dohovor – Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín

RTVS – Rozhlas a televízia Slovenska

SODB 2021 – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021

SAV – Slovenská akadémia vied

SĽUK – Slovenský ľudový umelecký kolektív

SR – Slovenská republika

SNM – Slovenské národné múzeum

SNM – MKKN – Slovenské národné múzeum – Múzeum kultúry karpatských Nemcov

SNM – MKMS – Slovenské národné múzeum – Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku

SNM – MKRS – Slovenské národné múzeum – Múzeum kultúry Rómov na Slovensku

SNSĽP – Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

STM – Slovenské technické múzeum Košice

ŠÚ SR – Štatistický úrad SR

ŠIOV – Štátny inštitút odborného vzdelávania

ŠPÚ – Štátny pedagogický ústav

TDISZ – Tanečné divadlo Ifjú Szivek

ÚĽUV – Ústredie ľudovej umeleckej tvorby

ÚMS – Únia miest Slovenska

ÚSVNM – Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

ÚSVRK – Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity

ÚSVROS – Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

ÚV SR – Úrad vlády SR

VNMES – Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

VÚC – Vyšší územný celok

ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska